

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petríkovej a sudcov JUDr. Martina Vladika a JUDr. Jozefa Kolcuna, v právnej veci žalobkyne : **A. M.**, bývajúca v B., zastúpenej JUDr. Jarmilou Špačkovou, advokátkou so sídlom v Šamoríne, Veterná 43, proti žalovanej : **NN Životná poisťovňa, a.s.**, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 50/B, zastúpenej CLS Čavojský & Partners, s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom v Bratislave, Zochova 6-8, **o zaplatenie 18 216,46 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 102/2000, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 545/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej trovy dovolacieho konania, ktoré tvoria trovy právneho zastúpenia v sume 413,88 € na účet spoločnosti CLS Čavojský & Partners, s.r.o., Zochova 6-8, Bratislava do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (prvým v poradí) z 26. júna 2003 č. k. 9 C 102/2000-33 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplatenia 548 789 Sk titulom poistného plnenia v zmysle zmeny poistnej zmluvy z 11. októbra 1999. Vyslovil, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že 26. októbra 1998 uzavrela žalovaná spolu s J. B. poistnú zmluvu so žalovanou č. X. a po poistnej udalosti – smrti J. B. bolo poistné vyplatené oprávneným osobám – žalobkyňi 50 % (manželka J. B.) a A.. B. 50 % (otec nebohého).

Žalobkyňa v konaní tvrdila, že 11. októbra 1999 došlo k zmene/zmenám poisťnej zmluvy, medzi inými aj k zmene oprávnenej osoby na žalobkyňu v rozsahu 100 %. Z dôvodu absencie listiny, ktorá by túto zmenu preukazovala (napriek výpovediam svedkov – M. F., D. M.), súd návrh zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2004 sp. zn. 8 Co 255/2003 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd uviedol, že strata takejto listiny, ktorá bola platne uzavretá a teda spĺňala popri písomnej forme aj ostatné náležitosti, pričom jej obsah bolo možné na základe vykonaného dokazovania dostatočne presne ustáliť, rovnako ako aj skutočnosť, že bola doručená žalovanej, nemôže predsa brániť tomu, aby súd žalobe postavenej na jej základe vyhovel.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (druhým v poradí) z 20. decembra 2005 č. k. 9 C 102/2000-59 v súlade s právnym názorom krajského súdu žalobe vyhovel a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 548 789 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 23.2.2000 do zaplataenia a trovy konania 167 446,50 Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 24. januára 2008 sp. zn. 8 Co 231/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa neuviedol, ako hodnotil výpovede svedkov a okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na ich vierohodnosť. Považoval za potrebné dokazovanie doplniť a dôkazy náležite vyhodnotiť (§ 132 O.s.p.).

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (tretím v poradí) z 19. februára 2009 č. k. 9 C 102/2000-109 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 18 216,46 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 23.2.2000 do zaplataenia a trovy konania 2 121,40 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku uplatneného úroku z omeškania súd konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie odôvodnil tým, že zmena poisťnej zmluvy bola vyhotovená len v jednom exemplári, ktorý vypracoval zástupca žalovanej p. M. F. (aj za prítomnosti D. M.), ktorý ju doručil na ústredie žalovanej. Ako vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí uzavrel, že strata listiny o zmene poisťnej zmluvy, ktorá bola riadne uzavretá a podľa výpovedí svedkov spĺňala popri písomnej forme aj ostatné náležitosti, pričom jej obsah bolo možné na základe výpovedí svedkov dostatočne ustáliť, nebráni tomu, aby súd takejto žalobe vyhovel. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 9. júna 2010 sp. zn. 4 Co 392/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol (§ 220 O.s.p.). V časti týkajúcej sa trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). V rozhodnutí okrem iného uviedol, že písomné oznámenie o zmene oprávnenej osoby sa v poistnom spise nenachádza. Oznámenie nebolo žalovanej doručené, preto nemôže byť účinné. Toto nevyklučujú ani výpovede svedkov, ktorí sa vyjadrovali len k spísaniu listiny, pričom doručenie nebolo ničím preukázané. Svedok M. F. zodpovedal za doručenie tejto listiny a z tohto hľadiska jeho výpoveď nie je vierohodná. Dôležitá je aj skutočnosť, že žalovaná sa plneniu nebránila. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. októbra 2011 sp. zn. 2 Cdo 129/2011 zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd vyvodil z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie. S poukazom na to, že meritórne rozhodol bez zadováženia si rovnocenného zákonného procesného podkladu pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., vyhodnotil jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery za zatiaľ predčasné.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 13. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 545/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej zmenil tak, že návrh žalobkyne zamietol. V časti týkajúcej sa trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V rámci zopakovania dokazovania, mal odvolací súd z predloženého poistného spisu za preukázané, že tento obsahuje zmenu poistného plnenia zo sumy 1 000 000 Sk na 1 500 000 Sk, zmenu poistného o 1 000 Sk na 5 000 Sk a odmietnutie ponúknutého zvýšenia poistného v súvislosti s infláciou, ktoré mal vykonať J. B. na stretnutí 11. októbra 1999, avšak písomné oznámenie o zmene oprávnenej osoby sa v ňom nenachádza. Poznamenal, že keďže písomné oznámenie o zmene oprávnenej osoby na žalobkyňu v rozsahu 100 % nebolo poisťiteľovi doručené, nemôže byť ani účinné. Tento záver nevyklučujú ani výpovede svedkov, ktorí sa vyjadrovali len k spísaniu listiny k tejto zmene, pričom doručenie zmeny oprávnenej osoby a účinnosť takejto zmeny nebola ničím preukázaná. Svedok M. F. zodpovedal za doručenie tejto listiny a z tohto hľadiska jeho výpoveď nie je vierohodná. Svedok doručenie spornej zmeny žalovanej ničím, okrem

vlastného tvrdenia, že ju hodil do poštového priechinka žalovanej, nepreukázal. Dôležitá je aj skutočnosť, že pre žalovanú nebol rozdiel v tom, či vyplatí celé poistné plnenie žalobkyni alebo polovicu jej a druhú otcovi poisteného J. B., čo aj urobil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť tak, že dovolací súd vyhovie návrhu žalobkyne v plnom rozsahu. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Poznamenala, že ani opakovaním dokazovania na odvolacom súde nedošlo k žiadnej zmene vo výpovediach svedkov, tieto sú totožné, z prejednávania veci nevyplývala skutočnosť, ktorá by mohla mať za následok zmenu rozhodnutia vo veci samej odvolacím súdom. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu a to tým, že odvolací súd spochybnil vierohodnosť svedeckej výpovede svedka bez uvedenia konkrétneho dôvodu, pričom nezobral do úvahy § 125 O.s.p., v zmysle ktorého je svedecká výpoveď na úrovni ostatných dôkazných prostriedkov. Má za to, že žalobkyňa v konaní uniesla dôkazné bremeno a v konaní jednoznačne preukázala, že k zmene poistnej zmluvy – zmene oprávnenej osoby – došlo.

Žalovaná navrhla dovolanie zamietnuť a zaviazat' žalobkyňu k úhrade trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom.

Podľa ustanovenia § 238 O.s.p. ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je tiež

prípustné vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovolanie žalobkyne proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, je procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho ako ho dovolateľ vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p. neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Žiadnu z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (t. j. nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníkov, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) žalobkyňa nenamietala a ani dovolacím súdom zistená nebola.

Dovolaateľka namietala, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V sporovom konaní, kde platí zásada dispozičná a prejednávacia (takým konaním bolo i konanie v tejto veci), musí žalobca už v podanej žalobe uviesť rozhodné skutočnosti, z ktorých vyvodzuje uplatňované právo a musí k tomu uviesť potrebné dôkazy (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Túto povinnosť má žalobca i počas konania (§ 101 ods. 1, § 120 ods. 1 O.s.p.). Nesplnenie tejto povinnosti postihuje účastníka nepriaznivým následkom v podobe neúspechu v spore.

Otázku splnenia povinnosti tvrdiť určité skutkové okolnosti a povinnosti preukázať pravdivosť tvrdení musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci.

V preskúmvanej veci nebolo sporné, že bola uzavretá poisťná zmluva a čo bolo jej predmetom. Rovnako nebolo sporné, že žalovanej vznikla v dôsledku poisťnej udalosti povinnosť vyplatiť poisťné plnenie. Taktiež nebolo sporné, že žalovaná v súlade so zmluvou krátila poisťné plnenie, vychádzajúc už zo zmenenej výšky poisťného, dohodnutej na stretnutí 11. októbra 1999, na ktorom mala byť ešte odmietnutá inflácia, zvýšené poisťné zo 4 000 Sk na 5 000 Sk a zvýšená poisťná suma z 1 000 000 Sk na 1 500 000 Sk. Zo strany žalovanej teda bola splnená tak procesná povinnosť tvrdenia, ako aj preukázania tvrdení.

Podľa § 817 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak je dohodnuté, že poisťnou udalosťou je smrť poisteného, môže ten, kto poisťnú zmluvu s poisťiteľom uzavrel, určiť osobu, ktorej má poisťnou udalosťou vzniknúť právo na plnenie, a to menom alebo vzťahom k poistenému. Až do vzniku poisťnej udalosti môže určenie osoby zmeniť; ak nie je ten, sám poisteným, môže tak urobiť len so súhlasom poisteného. **Zmena určenia osoby je účinná doručením oznámenia poisťiteľovi.**

Žalobkyňa sa pred súdmi bránila argumentáciou, že oznamovaciú povinnosť riadne splnil svedok F., ktorý mal zmenu poisťnej zmluvy hodiť do poštového priečinka žalovanej. Toto svoje tvrdenie, ale v priebehu celého konania nevedel preukázať žiadnym relevantným spôsobom (dôkazom). Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je v dôsledku toho správny záver odvolacieho súdu, že svedok F. ničím nepreukázal, že žalovanej zmenu poisťnej zmluvy doručil.

Žalobkyňa aj v dovolaní namieta, že doručenie zmeny poisťnej zmluvy poisťovateľovi potvrdil svedok F., pričom toto jeho tvrdenie potvrdila aj svedkyňa M.. Dovolací súd k tomu uvádza, že pokiaľ písomné oznámenie svedok F. ako sprostredkovateľ poisťnej zmluvy

odovzdal do poštového priechinka na chodbe žalovanej v pobočke Nové Mesto vo Vrakuni bez toho, aby mal akýkoľvek dôkaz o splnení tejto povinnosti a dokonca tiež bez zachovania rovnopisu písomného oznámenia poisťovateľovi, zostala jeho argumentácia len v rovine ničím nepreukázaných tvrdení. K tvrdeniu svedkyne M., dovolací súd poznamenáva, že svedkyňa vo svojej výpovedi nepotvrdila doručenie zmeny poisťnej zmluvy, ale svojou výpoveďou iba potvrdila svoju prítomnosť pri spisovaní zmeny poisťnej zmluvy (č. I. 28 spisu). Žalobkyňa nepostupovala v súlade so zásadou, že právo patrí bdelym (pozorným, obozretným, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu svojich práv a svoje povinnosti plnia s dostatočnou starostlivosťou a sú predvídavi aj čo do možnosti vzniku problémov s preukazovaním splnenia ich právnych povinností.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že posúdenie veci odvolacím súdom je vecne správne. S jeho závermi sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na jeho správne dôvody, vedúce k zamietnutiu návrhu.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 zamietol.

V dovolacom konaní právo na náhradu trov vzniklo procesne úspešnej žalovanej (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej priznal náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokáta za jeden úkon právnej pomoci, a to vypracovanie vyjadrenia žalovanej k dovolaniu žalobkyne (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tieto úkony právnej pomoci určil dovolací súd podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 336,94 € plus režijný paušál 8,04 € plus DPH 20 % 68,9 € (§ 18 ods. 3 vyhlášky), spolu 413,88 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2015

JUDr. Viera Petříková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová